

Řízení o evropském zatýkacím rozkazu

Evropský zatýkací rozkaz (EZR) je právní nástroj, jehož prostřednictvím může jedna vydávající země nařídit zatčení a návrat podezřelé nebo odsouzené osoby nalezené v jiném členském státě EU. Vykonávající stát musí tento rozkaz provést, ledaže by byl EZR neplatný nebo lze uplatnit důvod pro odmítnutí.

Jelikož řízení zahrnuje (alespoň) dvě země, je nutné zajistit pro vyžádanou osobu právní pomoc ve vydávajícím i vykonávajícím státě, jak stanoví čl. 10 Směrnice 2013/48/EU o právu na přístup k obhájci v trestním řízení a řízení týkajícím se evropského zatýkacího rozkazu.

Obhájce ve vykonávajícím státě by měl zajistit účast obhájce ve vydávajícím státě tím, že:

1. zjistí, zda byl v řízení ve vydávajícím státě již nějaký obhájce ustanoven, a toho případně kontaktuje;
2. pokud k ustanovení dosud nedošlo, kontaktuje obhájce prostřednictvím dostupných sítí – např. služby ECBA Najít obhájce (Find a Lawyer).

Najít obhájce

Sekcce Najít obhájce na našem webu obsahuje kontaktní údaje advokátů, kteří potvrzují, že mají praktické zkušenosti s obhajobou v trestním řízení, a kteří kromě svého rodného jazyka dale hovoří nejméně také anglicky. Pokud čelíte EZR a hledáte ve vydávajícím státě obhájce, který vám pomůže s vaším případem, můžete si projít seznam těchto právníků na adrese:

<https://www.ecba.org/contactslist/contacts-search-country.php>
nebo kontaktovat secretariat@ecba.org

Úloha obhájce ve vykonávajícím státě

Úlohou obhájce ve vykonávajícím státě je hájit osobu v řízení o předání podle EZR ve vykonávajícím státě, aniž by zkoumal opodstatněnost trestního stíhání ve vydávajícím státě (to musí učinit obhájce ve vydávajícím státě). Obhájce ve vykonávajícím státě tedy:

1. kontroluje formální platnost a úplnost EZR;
2. zjišťuje, zda existují důvody pro odmítnutí;
3. zjišťuje, zda vedle předání na základě EZR dále existují jiné použitelné alternativní prostředky;
4. poučí klienta o zásadě speciality;
5. po konzultaci s klientem a obhájcem ve vydávajícím státě doporučí s předáním souhlasit, nebo se proti němu ve vykonávajícím státě hájit;
6. v relevantních případech usiluje o propuštění klienta z výkonu vazby či trestu odnětí svobody.

Důvody pro odmítnutí, kterých se lze dovolávat jsou uvedeny v člancích 3, 4 a 4a Rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV a ve vašich vnitrostátních prováděcích předpisech. U některých důvodů je příslušný justiční orgán povinen předání odmítnout, jiné poskytují prostor pro volné uvážení. Aby mohl obhájce ve vykonávajícím státě vznést další důvody pro odmítnutí, může se dovolávat mezinárodněprávní úpravy lidských práv (např. práv stanovených Listinou základních práv EU nebo Evropskou úmluvou o lidských právech, primárním evropským právem, nebo sekundárními směrnici o procesních právech).

Lze se případně dovolávat i rozporů s vnitrostátním ústavním právem.

Tyto rozpory se mohou týkat například případů, kdy při předání osoby do vydávajícího státu hrozí porušení práva na spravedlivý proces, práva na uspokojivé podmínky ve vězení, práva na lékařskou péči nebo práva na rodinný život v případě předání zpět do vydávajícího státu. Během řízení o EZR ve vykonávajícím státě má osoba, jíž se řízení týká, podle práva EU tato procesní práva:

1. Právo na tlumočníka/překladatele (Směrnice 2010/64/EU)
2. Právo na přístup k obhájci a právo na právní pomoc v obou zemích (Směrnice 2013/48/EU a 2016/1919/EU)
3. Právo být informován/a o obsahu EZR a obdržet písemné poučení o právech, která v rámci řízení o EZR má (Směrnice 2012/13/EU)
4. Právo být vyslechnut/a soudcem (Rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV) *

Skutečnosti, které je třeba vzít v úvahu při účinné obhajobě osoby čelící EZR vám předkládáme na zadní straně tohoto letáku, a to ve formě checklistu.

Úloha obhájce ve vydávajícím státě

Obhájce ve vydávajícím státě by měl být do případu zapojen dávno před tím, než dojde k předání vyžádané osoby vydávajícímu státu. Obhájce má totiž svou úlohu jak během vyšetřování, soudního řízení a rozhodování o vině a trestu ve vydávajícím státě, tak i v řízení o EZR.

Úlohou obhájce ve vydávajícím státě během řízení o EZR ve vykonávajícím státě je pomáhat klientovi a obhájci ve vykonávajícím státě. Obhájce ve vydávajícím státě mimo jiné:

1. zjišťuje stav trestní věci vyžádané osoby ve vydávajícím státě;
2. kontroluje platnost EZR, např. ohledně možné předčasnosti požadavku na předání či ohledně toho, zda jde o trestný čin, u něž je předání možné;
3. podává orgánům vydávajícího státu žádost o odvolání nebo nahrazení EZR nebo o zajištění toho, aby se vyžádaná osoba dostavila k řízení do vydávajícího státu dobrovolně;
4. radí obhájci ve vykonávajícím státě, zda jsou naplněny důvody pro odmítnutí EZR;
5. obstarává podpůrné důkazy pro obhajobu proti předání dle EZR, a to buď osobně, nebo tak, že odkáže obhájce ve vykonávajícím státě na třetí osobu s příslušnou odborností.

Je-li vyžádaná osoba předána vydávajícímu státu, je úlohou obhájce ve vydávajícím státě mimo jiné:

1. hájit tuto osobu v přípravném řízení a před soudem;
2. je-li dotčený odsouzen, snažit se na jeho žádost zajistit jeho předání zpět do vykonávajícího státu, nebo jiného státu, jehož je občanem nebo v němž má trvalé bydliště pro účely výkonu trestu;
3. zajistit, aby byla dodržena zásada speciality;
4. zajistit, aby byly dodrženy veškeré garance vydávajícího státu týkající se zacházení s vyžádanou osobou během trestního řízení a samotného výkonu trestu.

* Tyto směrnice v současné době neplatí v Dánsku. Směrnice 2013/48/EU a 2016/1919/EU v současné době neplatí v Irsku a ve Spojeném království.

Checklist pro obhajobu v řízení o EZR

Zkontrolujte formulář EZR nebo záznam v Schengenském informačním systému:

- Obsahuje všechny relevantní údaje nezbytné pro jeho platnost?
- Byla domnělá skutková podstata činu naplněna ve vaší zemi nebo ve třetím státě?
- Požádejte soud o překladatele, pokud formulář EZR nebo záznam v Schengenském informačním systému nejsou ve vašem jazyce.

Poradte se se svým klientem a:

- požádejte soud o tlumočníka, pokud váš klient nemluví vaším jazykem;
- ujistěte se, že je váš klient skutečně vyžádanou osobou uvedenou v EZR;
- zjistěte, zda váš klient obdržel písemné poučení o právech v řízení o EZR podle Přílohy II Směrnice 2012/13/EU v jazyce, kterému rozumí, a pokud ne, vyzvěte soud, aby tak učinil;
- zjistěte, zda váš klient nebyl šetřen ve stejné věci v jiné zemi;
- zjistěte, zda váš klient dosáhl minimální věkové hranice trestní odpovědnosti platné ve vaší zemi;
- zjistěte, zda ve vaší zemi nebyla udělena amnestie, která by zahrnovala daný trestný čin;
- zjistěte, zda je daná skutková podstata trestným činem i ve vaší zemi, popřípadě zda se nachází na seznamu trestných činů, u nichž není vyžadována oboustranná trestnost;
- zjistěte, zda váš klient není nebo nebyl ve vaší zemi za stejnou skutkovou podstatu již trestně stíhán;
- pokud by váš klient mohl být na základě skutkové podstaty uvedené v EZR trestně stíhán ve vaší zemi, zjistěte, zda se na daný čin nevztahuje promlčení;
- zjistěte, zda váš klient není účastníkem dalších soudních řízení ve vaší nebo jiné zemi;
- pokud je váš klient občanem vaší země nebo má na jejím území trvalé bydliště, zeptejte se jej, zda chce ve vaší zemi nastoupit do výkonu trestu;
- pokud byl váš klient již odsouzen, zeptejte se, zda se daného soudního řízení účastnil, popřípadě zda byl informován o jeho konání;
- nedoporučujte klientovi, aby s předáním souhlasil nebo se vzdal práva na uplatnění zásady speciality bez konzultace s obhájcem ve vydávajícím státě;
- zeptejte se svého klienta, zda má nějaké obavy z návratu do vydávajícího státu (např. zdraví, rodina, spravedlivý proces, podmínky ve vězení);
- zeptejte se svého klienta na jeho pracovní, sociální a rodinné vazby ve vaší zemi, abyste mohl/a zažádat o jeho propuštění.

Kontaktujte obhájce vydávajícího státu, potřebujete-li jeho prostřednictvím:

- nahlédnout do trestního spisu ve vydávajícím státě;
- získat informace a poradenství ohledně hmotného práva a procesních norem, které se na případ vztahují;
- zjistit, zda lze EZR stáhnout nebo nahradit jinými opatřeními (např. písemné doručení obvinění, účast na soudním jednání prostřednictvím videokonference, zaplacení pokuty) nebo tím, že se klient dostaví k řízení dobrovolně;
- získat důkazy na podporu klientových tvrzení.

Další informace najdete v příručce ECBA o EZR pro obhájce na adrese <https://handbook.ecba-eaw.org/> nebo kontaktujte secretariat@ecba.org

Jak obhajovat klienta v řízení o EZR

Evropský zatýkací rozkaz: Základní informace ECBA pro obhájce

<https://handbook.ecba-eaw.org/>

Přeložila Alena Hladká, Univerzita Karlova v Praze
Revidováno Miroslav Krutina

ECBA

Od svého založení v roce 1997 se Evropská trestní advokátní komora (ECBA) stala přední nezávislou organizací specializovaných obhájců ze všech zemí Rady Evropy. Cílem ECBA je prosazovat základní práva vyšetřovaných, podezřelých, obviněných a odsouzených osob.